

Komunikat 1
XI Ogólnopolski Zjazd Pedagogiczny
Poznań 20-22. września 2022 r.

Szanowni Państwo!

W imieniu środowiska Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego oraz społeczności Wydziału Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu, pragniemy uprzejmie poinformować, że w dniach 20-22 września 2022 r. odbędzie się w Poznaniu XI Ogólnopolski Zjazd Pedagogiczny. Zjazd będzie kontynuacją pięknych i długich tradycji organizowania regularnych spotkań naukowych polskiego środowiska pedagogicznego. W 2022 r. spotkanie odbędzie się w Poznaniu pod hasłem **Przesilenie. Budujmy lepszy świat w sobie i pomiedzy nami.**

Gospodarzem XI Ogólnopolskiego Zjazdu Pedagogicznego jest Wydział Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza. Powierzenie organizacji Zjazdu Koleżankom i Kolegom z Poznania jest wyrazem uznania ze strony środowiska Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego dla wiodącej roli Wydziału Studiów Edukacyjnych UAM w rozwoju tożsamości polskiej pedagogiki, a także trwałego zaangażowania licznych pracowników Wydziału na rzecz umacniania pozycji i rozwoju Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego.

Przygotowując koncepcję Zjazdu, kierowaliśmy się dwoma ważnymi dla pedagogiki założeniami. Po pierwsze, przekonaniem o trwałym osadzeniu edukacji we współczesnej kulturze. Osadzenie to sprawia, że teoretyczny namysł i empiryczne badania pedagogiczne muszą brać pod uwagę aktualny stan kultury w jej wymiarach globalnym, państwowym, lokalnym, a także w świecie życia każdej osoby i relacji międzyosobowych. Myśl i działania pedagogiczne nie rozwijają się w rezerwacie, ale w świecie pełnym realnych napięć i niepokoju. Po drugie, pamiętaliśmy o społecznej misji pedagożek i pedagogów, wyrażającej się w zaangażowaniu na rzecz jednostek oraz grup stojących wobec rozmaitych kulturowych wyzwań. Zaangażowanie w naszym przypadku oznacza zajęcie takiego stanowiska, które chroni godność człowieka, przyczynia się do jego rozwoju, a także buduje lepsze życie w nim i w jego otoczeniu.

Pojęcie przesilenia kieruje naszą uwagę na aktualny stan kultury, we wszystkich jej wymiarach: politycznym, gospodarczym, religijnym, relacji międzyludzkich, sztuki, a przede wszystkim naukowym i edukacyjnym. Przesilenie wskazuje, że wzory kultury przestają pełnić funkcję bezpiecznych punktów odniesienia. Kategoria przesilenia przywołuje na myśl pojęcia momentu przełomowego, zwrotu, przewartościowania, punktu krytycznego lub życiowej zmiany. Przesilenie ujawnia się współcześnie na wszystkich poziomach życia. Dość wspomnieć, że wymiarze globalnym, konflikt między Stanami Zjednoczonymi, a Chinami o

pozycję światowego hegemonu zaostrza się i zdaje się prowadzić do nieuchronnej konfrontacji. Nie chodzi w nim tylko o to, kto przez kolejne dekady będzie głównym beneficjentem światowej wymiany handlowej, ale także o to, jakie koncepcje jednostki, społeczeństwa, relacji międzyludzkich, praw człowieka, a także edukacji staną się dominujące. Na uwagę zasługuje fakt, iż w Europie zaostrza się walka ideologiczna i polityczna. W poszczególnych krajach partie centrowe z roku na rok tracą na znaczeniu na rzecz partii skrajnych, „zimna” demokracja prawa i procedur ustępuje miejsca „gorącej” demokracji wartości i tożsamości. Umacniają się postawy autorytarne z jednej strony oraz anarchistyczne z drugiej. Ponadto oznaki przesilenia można zaobserwować także w Unii Europejskiej. *Brexit* unaoczniał, że w UE narasta opór przeciwko zbyt dużej ingerencji instytucji unijnych w wewnętrzne sprawy państw członkowskich. Sprzeciw wobec tej ingerencji znajduje najczęściej uzasadnienie w koncepcjach narodowej tradycji i tożsamości, które z kolei niosą ze sobą ryzyko powrotu do haseł nacjonalistycznych i ksenofobicznych, do porzucania dialogu i szukania kompromisów na rzecz walki i dążenia do dominacji. Również walka ideologiczna w Polsce weszła w fazę przesilenia. Nadzieje rozbudzone czterdzieści lat temu na zbudowanie społeczeństwa obywatelskiego, opartego na współpracy, solidarności i wzajemnym szacunku, okazały się płonne. Wraz z upływem kolejnych dekad różnice pomiędzy partiami politycznymi pogłębiały się, aż ostatecznie osiągnęły poziom całkowitej wzajemnej negacji.

Napięcia i niepokoje, o których piszemy, zostały pod koniec 2019 r. jeszcze bardziej wzmocnione wybuchem pandemii COVID-19. To, co wydarzyło się w ciągu ostatnich kilkunastu miesięcy, stało się dramatycznym (a niekiedy wprost tragicznym) potwierdzeniem stanów niepewności, bezsilności i cierpienia charakterystycznych dla przesilenia. Pandemia COVID-19 uświadomiła nam, że doświadczany zwrot nie jest tylko zjawiskiem kulturowym, ale dotyka także głębi naszej egzystencji. Jest to sprawa życia i śmierci, przesywającego lęku o los najbliższych, rozpacz w obliczu ich cierpienia i odchodzenia, codziennych starań, by zachować siebie i bliskich w dobrym zdrowiu. Pandemia COVID-19 uderzyła w nas, gdy już byliśmy pełni niepokoju o przyszłość naszych uczelni, naszego kraju, Europy i świata. Ukazała po raz kolejny naszą bezsilność w obliczu globalnych zagrożeń, ale także potrzebę budowania lepszego świata w sobie i pomiędzy nami. Niemożność przewidzenia, kiedy i jak zakończy się pandemia COVID-19, jest kolejną cechą charakterystyczną przesilenia. Przypomina ona o naszych ludzkich ograniczeniach, ale nie zwalnia z troski o siebie i innych w aktualnych okolicznościach życia, tu i teraz. W tym kontekście powraca pytanie o fundamenty naszej (pedagogicznej) kultury, a także o nasze osobiste i zawodowe ideały, czyli najwyższe wartości, którym jesteśmy gotowi poświęcić naukowe wysiłki i zaangażowanie praktyczne. Spośród wielu dóbr, które jako pedagodzy i pedagogowie tworzymy oraz z których korzystamy, musimy wybrać te najistotniejsze, które chcemy ochronić, zachować i rozwijać.

Temat przesilenia nie jest obcy polskim pedagożkom i pedagogom. Wybrane nurty pedagogicznej refleksji nad edukacją, takie jak pedagogika alternatywna, pedagogika rekonstrukcjonizmu społecznego lub pedagogika utopijna mogą być wprost nazwane pedagogikami przesilenia. Inne, takie jak pedagogika krytyczna, pedagogika emancypacyjna czy też pedagogika religii odnoszą się w swoich teoriach i koncepcjach, każda na swój sposób, do pojęcia przesilenia.. Propozycja, by uczynić z tego pojęcia kluczową kategorię poznawczą całego Zjazdu Pedagogicznego w 2022 r., wynika z uniwersalności zjawiska przesilenia, które dotyka nas wszystkich, kulturowo i egzystencjalnie.

Namysł nad problematyka Zjazdu pragniemy roztoczyć wokół następujących obszarów problemowych:

1. Pedagogika i edukacja w czasach przesilenia – ujęcia historyczne i porównawcze;
2. Jednostka i społeczeństwo w obliczu wyzwań przesilenia – szanse i zagrożenia;
3. Polityka edukacyjna, szkoła, wychowanie, opieka – w stronę zaangażowania w stwarzanie lepszego świata;
4. Przesilenie – myśl meta teoretyczna i metodologiczna;
5. Tożsamość, wspólnota, przestrzeń moralna – rozumieć, budować i podejmować odpowiedzialność za (swój) świat;
6. Wielokulturowość, pluralizm wartości, sztuka jako afirmacja i bunt;
7. Rynek pracy, kariera zawodowa i wychowawcza funkcja pracy – ku społeczeństwu przyszłości;
8. Misja, posłannictwo i służebność uniwersytetu;
9. Pedagogika wobec negatywnych zjawisk społecznych, zagrożeń i zachowań patologicznych;
10. W poszukiwaniu źródeł znaczenia życia – pedagogika wobec interpretacji ludzkiego losu;

Najserdeczniej zapraszając Wszystkich Państwa na XI Ogólnopolski Zjazd Pedagogiczny, żywimy nadzieję, że korzystając z dorobku dziesięciu dotychczasowych Zjazdów, XI Ogólnopolski Zjazd Pedagogiczny w Poznaniu będzie stanowił przestrzeń dla prowadzenia naukowej refleksji ukierunkowanej na szeroką dyskusję w ramach obrad plenarnych i debat w sekcjach. Życzymy sobie, aby podjęta w wystąpieniach problematyka oraz prowadzone dyskusje – w trakcie tego unikatowego w polskich naukach o edukacji wydarzenia – przyczyniły się do pogłębienia debaty w kwestii głównych problemów współczesności i podtrzymywania świadomości społecznego znaczenia pedagogiki jako nauki oraz społecznej odpowiedzialności pedagożek i pedagogów.

Uprzejmie informujemy, że kwestie organizacyjno-rejestracyjne dotyczące Zjazdu zostaną Państwu przesłane w Komunikacie 2, który zostanie rozesłany w miesiącu wrześniu b.r.

Z wyrazami szacunku,

Prof. ucz. dr hab. Piotr Kostyło

Przewodniczący
Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego

Prof. dr hab. Agnieszka Cybal-Michalska

Przewodnicząca
XI Ogólnopolskiego Zjazdu Pedagogicznego